

DÜZCE EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ PERSONELİNİN BOŞ ZAMAN TUTUMLARININ VE UMUTSUZLUK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

INVESTIGATION THE LEISURE TIME ATTITUDES AND HOPELESSNESS LEVELS OF THE PERSONNEL IN THE DÜZCE POLICE DEPARTMENT

Polis Hamit YILDIZ

İl Emniyet Müdürlüğü, Düzce/TÜRKİYE, ORCID: 0000-0002-9606-4433

Doç. Dr. Korkmaz YİĞİTER

Düzce Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, Düzce/ TÜRKİYE,
ORCID: 0000-0002-6933-3466

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Düzce Emniyet Müdürlüğü personelinin boş zaman tutumlarının ve umutsuzluk düzeylerinin incelenmesidir. Araştırmanın amaçları arasında, Düzce İl Emniyet Müdürlüğü'nde görevli emniyet personelinin ne tür zamanlarında faaliyetlere katıldıkları, katıldıkları faaliyetlere ne kadar zaman ayırabildikleri ve katıldıkları faaliyetlerin çalışma performanslarına ve umutsuzluk düzeylerine etkilerini tespit etmek bulunmaktadır. Araştırmanın evrenini, Düzce İl Emniyet Müdürlüğü'nde görevli 850 polis memurundan tesadüfi yöntemle seçilen 350 polis memuru oluşturmuştur. Anketin örneklem grubuna uygulanması sürecinde yüz yüze mülakat yöntemi kullanılmış ve araştırmayla ilgili ön bilgilendirme yapıldıktan sonra anket araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Verilerin analizinde SPSS istatistik programı kullanılmış ve anlamlılık düzeyi ($p < 0.05$) olarak belirlenmiştir. Araştırmada, ölçme aracı olarak Ragheb ve Beard (1982) tarafından geliştirilen Türkçe uyarlaması Akgül ve Gürbüz tarafından yapılmış olan "Leisure Attitude Scale: LAS" (Boş Zaman Tutum Ölçeği) ile Dr. Aaron T.Beck (1974) tarafından geliştirilen, Türkçe uyarlaması Savaşır ve Şahin tarafından yapılmış olan umutsuzluk Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, katılımcıların algılarına göre umutsuzluk algılarının düşük olduğu, erkek emniyet personelinin bayan emniyet personeline göre umutsuzluk düzeylerinin daha yüksek olduğu, il merkezinde çalışan emniyet personelinin daha yüksek umutsuzluk düzeylerine sahip oldukları, yaşı ilerleyen emniyet personelinin umutsuzluk düzeylerinin arttığı, hastalık yaşayan emniyet personelinin hastalık yaşamayanlara göre daha yüksek düzeyde umutsuzluk taşıdığı, emniyet personelinin boş zaman tutumlarının yüksek olduğu, katılımcıların boş zaman tutumları ile umutsuzluk algıları arasında negatif ilişki olduğu sonuçları ortaya çıkmıştır.

Anahtar kelimeler: Zaman, Boş Zaman, Serbest Zaman, Rekreasyon, Umutsuzluk ve Polis

ABSTRACT

The purpose of this study is to investigate the personnel leisure time attitudes and hopelessness level in the Düzce Police Department. What kind of activities personnel in the Düzce Police Department engage in their leisure time, how much time they allocate to these activities and how these activities affect their working performance and hopelessness level are among the purposes of this study. The population of this study was composed of 350 police officers, whom were selected from 850 police working in the Düzce Police Department. In order to apply the survey to the sample group, the researcher met the personnel face to face, and informed them at first hand. SPSS Statistic Software was used to analyze the data and the significance level of the study has been calculated as ($p < 0.05$). In this research, "Leisure Attitude Scale: LAS", which was developed by Ragheb ve Beard (1982) and adapted into Turkish by Akgül ve Gürbüz, and 'Hopelessness Scale' developed by Dr. Aaron

T.Beck (1974) and adapted to Turkish by Savaşır and Şahin were used by the researcher. In the result of the research, it was revealed that participants' hopelessness perceptions are low, the male personnel hopelessness level are higher than the female ones, personnel working at the city center have high level of hopelessness and older personnel have higher level of hopelessness, ill personnel are more hopeless than the healthy ones, personnel leisure time attitudes are high, and there is a negative relation between the participants' leisure time attitudes and their hopelessness perceptions.

Key words: Time, Free time, Leisure time, Recreation, Hopelessness and police

1. GİRİŞ

İnsanlar zamanı psikolojik olarak farklı yönlerden algırlar. Olayların birbirleriyle zincirlemesi, geçmiş anıların etkisi ve geleceğe yönelik arzu ve istekler zamanla ölçülen gerçek zamanın insan tarafından daha kısa veya daha uzun olarak algılanmasına yol açar. İnsan zamana bağlı olarak yaşar, fakat herkes bu zaman sürelerini birbirinden farklı algılar (Baymur, 1978). Zaman günümüzde sahip olduğumuz en az kaynaklardan biridir. Zaman kavramı birçok araştırmacı tarafından tanımlanmıştır. Birçok araştırmacı tarafından yapılan bu tanımlar anlam çeşitliliğine neden olmuştur. Bu yüzden zamanı tek bir anlamla açıklamak zordur. Kelime anlamı olarak zaman; olayların geçmişten bugüne gelip, geleceğe doğru birbirini takip ettiği, bireyin kontrolü dışında kesintisiz devam eden bir süreçtir. Bu tanıma göre bir işe ara vermek istediğimizde, zamanı durduramayız, bir işe ara verilmiş olsa dahi zaman sürekli devam eder. Zaman kullanmadığında durdurulup saklanılacak bir kavram değildir. Bir başka deyişle; zaman göreceli bir kavramdır. Zaman göreceli bir kavram olduğundan bireyden bireye algılanması değişir. Zaman, olayların ardışıklığını görerek, bireyin zihninde yarattığı ve olayların daha sonra da sürüp gideceğinin düşünüldüğü, başı ve sonu olmayan soyut bir kavramdır (Ağduman, 2014). Günlük hayatta karşılaşılan ve arka arkaya gelişen bütün olaylar “zaman” denilen soyut bir kavramı düşünmeye zorlamaktadır. Çünkü çok değerli olan bu kavram içinde, olaylar sıralanır, yaşanır ve değerlendirilir. Zaman kavramı dışında meydana gelen hiçbir olay ve olgu olamaz. Zaman hayattır ve zamanı boşa geçirmek, hayatı boşa geçirmek anlamını taşımaktadır (Baltaş ve Baltaş, 1987).

Kendini gerçekleştirme ihtiyacı, insanın temelde tüm kapasitesini gerçekleştirme, hayatını dolu dolu yaşama gereksinimini dile getirmektir. Bu ise rekreasyon amaçlarıyla aynı anlama gelmektedir. Boş zaman, süre öldürme aracı olmamalıdır. Boş zamanın yapıcı bir biçimde değerlendirilmesinin kişisel ve toplumsal olarak çeşitli faydaları vardır. Boş zaman değerlendirme faaliyetleri ister birey, ister grup için olsun anlamlı, istedik davranışları geliştirici olmalı, zamanı gelişigüzel harcama değil, ihtiyaç duyulduğu kadar kullanma olarak anlaşılmalıdır. Boş zamanın biçimi, süresi ve boş zaman ihtiyacının giderilmesi ülkenin iklim, coğrafi konum ve kültürüne göre değişik özellik gösterir (Zorlu, 1973). Rekreasyona duyulan gereksinim, rekreasyon faaliyetlerinin kişisel ve toplumsal olarak sağladığı faydalardan ileri gelmektedir. Kişisel yönden; fiziki sağlık gelişiminin yaratılması, ruh sağlığı kazandırılması, insanı sosyalleştirmesi, yaratıcılık, kişisel beceri ve yeteneğini geliştirme, çalışma başarısı ve iş verimine etkisi, ekonomik hareketlilik, insanı mutlu etmesi, toplumsal yönden ise; toplumsal beraberlik ve bütünleşmeyi sağlaması ve demokratik toplum yaratılması, rekreasyona duyulan ihtiyacın sebeplerinden bazılarını oluşturmaktadır (Karaküçük, 2001). Boş zaman faaliyetlerinden biri olan spor, dans, açık ve kapalı alan eğlenceleri, insanların fiziksel sağlıkları için önemli ve ihmal edilemeyecek bir etkidir. İnsan hareket eden bir varlıktır (Ayan, 2009). Yapılan araştırmalara göre, düzenli fiziksel faaliyet, şişmanlığı, kalp ve dolaşım sistemi hastalıklarını, yüksek tansiyon, kolesterol, çeşitli kas ve eklem rahatsızlıklarını vb. gibi önlemede etkilidir. Egzersizle sağlığı korumak bilimsel bir gerçekliktir. Sağlık kelimesiyle genelde ilk anlaşılan beden sağlığıdır. Ancak sağlık bir bütündür ve insanın psişik ve tinsel yaşamını ifade etmektedir. Spor insan hayatında önemli bir yere sahiptir. Ancak sadece sağlık üzerine vardır ifadesi yanlış bir değerlendirmedir. Sporun insan hayatında birçok faydaları vardır (Ayan, 2009). Boş zamanın psikolojik yararı insanın ruh sağlığını ifade etmektedir. Ruh sağlığı “kişinin kendisiyle ve çevresiyle sürekli bir denge ve uyum içinde olmasıdır. Ruhsal açıdan sağlıklı bir insanda aranan özellikler, olgun bir insanda aranan niteliklerdir (Ayan, 2009).

Depresyon, insanın yaşama istek ve zevkinin kaybolduğu, kişinin kendisini derin bir keder içinde hissettiği, geleceğe ilişkin kötümser, karamsar düşünceler, geçmişe ilişkin yoğun pişmanlık, suçluluk duygu ve düşüncelerinin taşındığı, bazen ölüm düşüncesi, bazen ölüm girişimi ve sonuçta ölümün olabildiği, uyku, iştah, cinsel istek vb. ile ilgili fizyolojik bozuklukların olduğu bir hastalıktır (Öztürk, 2007). Umutsuzluk genel olarak, kişinin kendisini olumsuz özellikler ile tanımlaması, gelecek ile ilgili olarak olumsuz beklentiler içinde olması, olumsuz yaşantılarını değişmez ve genel kabul etmesi

anlamına gelmektedir (Abramson ve diğer., 1989). Yukardaki bilgiler göz önünde bulundurularak boş zamanın iyi bir şekilde değerlendirilmesinin bu gibi sıkıntıları önleyebileceği söylenebilir.

2. GEREÇ VE YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma ilişkisel tarama modelindedir. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Tarama modeli araştırmalarda, bir konuya ya da olaya ilişkin katılımcıların görüşleri, ilgi, beceri, yetenek ve tutum vb. özellikleri kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 1998). Bu araştırmada katılımcıların umutsuzluk düzeyleri ile boş zaman tutumları arasındaki ilişki incelendiği için ilişkisel tarama modeli tercih edilmiştir.

2.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın hedef evrenini, Düzce İl Emniyet Müdürlüğü'nde görev yapmakta olan rütbeli personel ile polis memuru personeli oluşturmaktadır. Bu araştırmada, hedef evreni temsil edebilecek büyüklükte bir örneklem üzerinde çalışılmıştır. Örneklem grubunu belirlemek için basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, Düzce İl Emniyet Müdürlüğü'nde görev yapmakta olan 850 personel, örneklemini ise İl Emniyet Müdürlüğü'nde görev yapan tesadüfi yolla seçilen 350 gönüllü personel oluşturmaktadır. Toplamda personele 420 anket dağıtılmış ve bu anketlerin 350'si personel tarafından doldurulmuştur. Anketin örneklem grubuna uygulanması sürecinde yüz yüze mülakat yöntemi kullanılmış ve araştırmayla ilgili ön bilgilendirme yapıldıktan sonra anket araştırmacı tarafından uygulanmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Personelin kişisel ve genel bilgilerini belirlemek amacıyla; "Cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, gelir durumu, gelir durumu, görev yılı, daha önce yaşadığı hastalık, son 10 yılda yaşanan yer" gibi değişkenleri içeren bilgi formu ve personelin boş zaman faaliyetlerine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla boş zaman tutumlarını ölçmeye yönelik ifadelerin yer aldığı "Boş Zaman Tutum Ölçeği" veri toplama aracı olarak kullanılmıştır.

Ragheb ve Beard (1982) tarafından geliştirilen "Leisure Attitude Scale: LAS" (Boş Zaman Tutum Ölçeği)'nin Türkçe uyarlaması Akgül ve Gürbüz tarafından yapılmıştır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayılarının (Cronbach Alfa); bilişsel .81 ile duyuşsal .92 arasında değiştiği görülmüş ve toplamda .92 olarak bulunmuştur (Akgül ve Gürbüz, 2010). Boş Zaman Tutum Ölçeği (1) bilişsel (2) duyuşsal ve (3) davranışsal olmak üzere eşit dağılımlı (12'şer maddelik) 3 alt boyuttan ve toplam 36 maddeden oluşmaktadır. 5'li Likert tipi olan ölçekte ifadeler; Kesinlikle katılmıyorum – Katılmıyorum – Kararsızım – Katılıyorum - Kesinlikle katılıyorum şeklinde yanıtlanmaktadır. Ölçekten en az 36 puan, en fazla ise 180 puan alınabilmektedir.

Beck Umutsuzluk Ölçeği ise; Dr. Aaron T. Beck tarafından 1974 yılında, ergen ve yetişkinlerdeki (17-80) umutsuzluk düzeyini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Bireylerin kendi kendini değerlendirebilecekleri, uygulanışı kolay bir ölçektir. 11 doğru, 9 yanlış anahtar yanıtı olan, 20 doğru-yanlış önermeden oluşmuştur. Ölçek kendi kendine yanıtlanmaktadır. Anahtara uyumlu her yanıt için 1 puan, uyumsuz her yanıt için ise 0 puan verilmektedir. Elde edilen aritmetik toplam "Umutsuzluk puanı" olarak kabul edilmiştir. Puanların olası değişkenliği 0 ile 20 arasındadır. 1., 6., 13., 15., 19. önermeler gelecek ile ilgili duyguları, 2., 3., 9., 11., 12., 16., 17., 20. önermeler motivasyon kaybını, 4., 7., 8., 14., 18. Önermeler de gelecek ile ilgili beklentileri ifade etmektedir. Önermeler duygusal, motivasyonel ve bilişsel etmenlerden oluşmaktadır. Boş Zaman Tutum Ölçeği'nin uygulanması ile elde edilen puanların güvenilirliği Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı ile test edilmiş ve yapılan analizler sonucunda, ölçeğin iç tutarlılık katsayılarının .83 duyuşsal ve bilişsel ile .87 davranışsal arasında değiştiği anlaşılmaktadır. Ölçeğin toplam güvenirlik katsayısı ise .92 olarak bulunmuştur. Elde edilen bu değerler yüksek güvenirlik düzeyindedir. Ölçeğin toplam iç tutarlılık katsayısının yüksek olması .92 elde edilen çalışma için ölçekte bulunan maddelerin birbiriyle tutarlı ve aynı özelliğin öğelerini değerlendirmeyi hedefleyen maddelerden oluştuğunu göstermektedir (Çelik, 2014).

2.4. Verilerinin Analizi

Düzce İl Emniyet Müdürlüğü'nden gerekli izinler alındıktan sonra anket, araştırmacı eşliğinde Düzce İl Emniyet Müdürlüğü'nde görev yapmakta olan personel tarafından doldurulmuştur.

Bir araştırmada verilerin parametrik analiz yöntemleri ile sınanabilmesi için veri setine ilişkin değerlerin normal dağılım göstermesi ve varyansların homojen olması gibi belli koşullar gerekmektedir (Büyüköztürk, 2007). Bu bağlamda araştırmacının alt amaçlarından olan ve bağımsız değişkenler ile boyutlar arasında anlamlı farkın olup olmadığını belirlemek için yapılan anlamlılık testlerinde öncelikle parametrik varsayımlardan olan verilerin normalliği test edilmiştir. Araştırmada elde edilen veriler normal dağılım gösterdiğinden dolayı parametrik testler kullanılmıştır. Verilerin analizinde bilgisayar paket programlarından yararlanılarak betimsel analizler ve anlamlılık analizleri yapılmıştır. Araştırmada anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır.

3. BULGULAR

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyet Durumları

Cinsiyet	Frekans	%
Kadın	35	10
Erkek	315	90
Toplam	350	100

Tablo 1'deki frekans analizi sonuçlarına göre araştırmada %10'u (35) kadın, %90'ı (315) erkek olmak üzere toplamda 350 katılımcı yer almaktadır.

Tablo 2. Katılımcıların Yaş Durumları

Yaş	Frekans	%
26 ve altı	47	13,4
27-33 arası	77	22,0
34-40 arası	65	18,6
41-47 arası	139	39,7
48 ve üzeri	22	6,3
Toplam	350	100,0

Tablo 2'de görüldüğü gibi katılımcıların %13,4'ü (47) 26 ve altı yaşta, %22,0'si (77) 27-33 yaş arası, %18,6'sı (65) 34-40 yaş arası, %39,7'si (139) 41-47 yaş arası, %6,3'ü (22) 48 ve üzeri yaşta.

Tablo 3. Boş Zaman Tutum Ölçeğinin Maddelerine ve Boyutlarına İlişkin Minimum, Maksimum Değerler, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Boş Zaman Tutum Maddeler	N	Min	Mak	$\bar{X}$	Ss
1	Boş zaman aktiviteleri ile meşgul olmak zamanı akıllıca kullanmaktır	350	1,00	5,00	3,74	1,27
2	Boş zaman aktiviteleri bireyler ve toplum için faydalıdır	350	1,00	5,00	3,96	1,10
3	İnsanlar çoğunlukla arkadaşlık ilişkilerini boş zamanlarında geliştirirler	350	1,00	5,00	3,37	1,21
4	Boş zaman aktiviteleri sağlığa katkı sağlar	350	1,00	5,00	3,92	1,09
5	Boş zaman aktiviteleri mutluluğu artırır	350	1,00	5,00	4,02	1,02
6	Boş zaman çalışma verimini artırır	350	1,00	5,00	3,90	1,10
7	Boş zaman aktiviteleri enerjiyi yenilemeye yardımcı olur	350	1,00	5,00	4,07	0,99
8	Boş zaman aktiviteleri kişisel gelişim için bir araç olabilir	350	1,00	5,00	4,02	0,97
9	Boş zaman aktiviteleri bireylerin rahatlamasına yardımcı olur	350	1,00	5,00	4,09	0,97
10	İnsanlar boş zaman aktivitelerine ihtiyaç duyar	350	1,00	5,00	4,09	0,99
11	Boş zaman aktiviteleri sosyal ilişkiler için iyi bir fırsattır	350	1,00	5,00	4,00	0,98
12	Boş zaman aktiviteleri önemlidir	350	1,00	5,00	3,93	1,02
	Bilişsel Boyut	350	1,00	5,00	3,93	0,84

	Boş Zaman Tutum Maddeler	N	Min	Mak	$\bar{X}$	Ss
13	Boş zaman aktiviteleri ile meşgul olduğumda zaman çok çabuk geçiyor	350	1,00	5,00	3,96	1,04
14	Boş zaman aktivitelerim bana keyif veriyor	350	1,00	5,00	3,95	0,99
15	Boş zaman aktivitelerime değer veririm	350	1,00	5,00	3,83	1,05
16	Boş zamanım boyunca kendim olabiliyorum	350	1,00	5,00	3,74	1,06
17	Boş zaman aktivitelerim bana zevkli deneyimler sağlar	350	1,00	5,00	3,82	1,00
18	Boş zamanın benim için iyi olduğunu hissediyorum	350	1,00	5,00	3,90	0,99
19	Boş zaman aktiviteleri ile meşgul olmaktan hoşlanıyorum	350	1,00	5,00	3,87	1,03
20	Boş zaman aktivitelerim canlandırıcıdır	350	1,00	5,00	3,86	1,01
21	Boş zaman aktiviteleri ile sık sık meşgul olmanın uygun olduğunu düşünüyorum	350	1,00	5,00	3,63	1,09
22	Boş zaman aktiviteleri için harcadığım zamanın boşa geçmediğini hissediyorum	350	1,00	5,00	3,81	1,05
23	Boş zaman aktivitelerinden hoşlanıyorum	350	1,00	5,00	3,88	0,97
24	Boş zaman aktiviteleri dikkatimin tamamını alıyor	350	1,00	5,00	3,17	1,14
	Duyuşsal Boyut	350	1,00	5,00	3,78	0,83
25	Boş zaman aktivitelerine sık sık katılırım	350	1,00	5,00	3,12	1,15
26	İmkânım olsa bu boş zaman aktiviteleri için harcadığım zaman miktarını artırırım	350	1,00	5,00	3,59	1,15
27	Gelir durumum müsaade ettiği ölçüde boş zaman aktivitelerimde kullanmak üzere araç- gereç satın alırım	350	1,00	5,00	3,61	1,05
28	Zamanın ve param yetse daha yeni boş zaman aktivitelerine katılırım	350	1,00	5,00	3,70	1,09
29	Boş zaman aktivitelerimde daha yeterli olabilmek için önemli derecede zaman ve efor harcarım	350	1,00	5,00	3,48	1,09
30	Seçme şansım olsa boş zaman ihtiyaçlarını karşılayan bir şehir ya da çevrede yaşarım	350	1,00	5,00	3,78	1,08
31	Plansız bile olsa bazı boş zaman aktivitelerine katılırım	350	1,00	5,00	3,41	1,12
32	Boş zaman aktivitelerini daha iyi yapabilmek için bir seminer ya da kursa katılabilirim	350	1,00	5,00	3,39	1,09
33	Boş zaman aktiviteleri ile meşgul olmak için boş zamanımın artması gerektiğini düşünüyorum	350	1,00	5,00	3,75	1,06
34	Meşgulken bile boş zaman aktivitelerine katılırım	350	1,00	5,00	2,71	1,21
35	Boş zaman aktivitelerine yönelik eğitim ve ön hazırlık için zaman harcayabilirim	350	1,00	5,00	3,17	1,14
36	Diğer aktiviteler arasında boş zamanıma yüksek öncelik tanırım	350	1,00	5,00	3,14	1,11
	Davranışsal Boyut	350	1,00	5,00	3,41	0,77
	Ölçeğin Toplam Puanı	350	1,00	5,00	3,70	0,74

Tablo 3'te boş zaman tutum ölçeğinin maddelerine ve boyutlarına ilişkin minimum, maksimum değerler, ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir. Buna göre katılımcıların ölçek maddelerine verdikleri cevapların ortalaması *bilişsel boyut* için ($\bar{X}=3,93$); *duyuşsal boyut* için ($\bar{X}=3,78$); *davranışsal boyut* için ($\bar{X}=3,41$); ve ölçeğin toplamında ise ($\bar{X}=3,70$) olarak tespit edilmiştir. Buna göre katılımcılar; Boş Zaman Tutum Ölçeği'ne en yüksek *bilişsel* boyutta, daha sonra *duyuşsal* ve en düşük ise *davranışsal* boyutta katılmaktadırlar. Ölçek toplamında ise katılımcıların boş zaman tutumları yüksek düzeydedir.

Ölçek boyutlarındaki maddeler bağlamında değerlendirildiğinde *bilişsel boyutta* en yüksek ortalamaya sahip ilk üç madde 9. madde olan "Boş zaman aktiviteleri bireylerin rahatlamasına yardımcı olur, ($\bar{X}=4,09$); 10. madde olan "İnsanlar boş zaman aktivitelerine ihtiyaç duyar, ($\bar{X}=4,09$); 7. madde olan "Boş zaman aktiviteleri enerjiyi yenilemeye yardımcı olur, ($\bar{X}=4,07$) maddeleridir.

Duyuşsal boyutta en yüksek ortalamaya sahip ilk üç madde; 13. madde olan "Boş zaman aktiviteleri ile meşgul olduğumda zaman çok çabuk geçiyor, ($\bar{X}=3,96$); 14. madde olan "Boş zaman aktivitelerim bana

keyif veriyor, ($\bar{X}=3,95$); 18. madde olan “Boş zamanın benim için iyi olduğunu hissediyorum, ($\bar{X}=3,90$) maddeleridir.

Davranışsal boyutta en yüksek ortalamaya sahip ilk üç madde; 30. madde olan “Seçme şansım olsa boş zaman ihtiyaçlarını karşılayan bir şehir ya da çevrede yaşarım, ($\bar{X}=3,78$); 33. madde olan “Boş zaman aktiviteleri ile meşgul olmak için boş zamanımın artması gerektiğini düşünüyorum, ($\bar{X}=3,75$); 28. madde olan “Zamanın ve param yetse daha yeni boş zaman aktivitelerine katılıırım, ($\bar{X}=3,70$) maddeleridir.

Tablo 4. Cinsiyete Göre Katılımcıların Umutsuzluk ve Boş Zaman Tutumlarına İlişkin Algılarının t-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	t	SD	p
Umutsuzluk	Kadın	35	1,51	,658	-3,144	348	,002*
	Erkek	315	2,07	1,015			
Bilişsel	Kadın	35	4,04	0,740	0,927	348	,359
	Erkek	315	3,91	0,855			
Duyuşsal	Kadın	35	3,86	0,747	0,627	348	,534
	Erkek	315	3,78	0,835			
Davranışsal	Kadın	35	3,36	0,679	-0,368	348	,714
	Erkek	315	3,41	0,782			
Boş Zaman Toplam	Kadın	35	3,75	0,663	0,455	348	,651
	Erkek	315	3,70	0,744			

*: $p < 0,05$

Tablo 4’te görüldüğü gibi katılımcıların *cinsiyet* değişkenine göre umutsuzluk ve boş zaman tutumlarına ilişkin algıları arasında Umutsuzluk Ölçeği’nde anlamlı fark bulunurken ($p < 0,05$), Boş Zaman Ölçeği’nin boyutlarında ve ölçek toplamında ise anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > 0,05$). Aritmetik ortalamalar dikkate alındığında Umutsuzluk Ölçeği’nde erkek katılımcıların ortalamalarının ($\bar{X} = 2,07$) kadın katılımcılardan ($\bar{X} = 1,51$) anlamlı olarak daha yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre erkek katılımcılar kadınlara göre daha fazla umutsuzluk taşımaktadırlar. Boş zaman tutumları bakımından ise katılımcıların cinsiyetine göre anlamlı olarak bir farklılaşma görülmemiştir.

Tablo 5. Yaş Değişkenine Göre Katılımcıların Umutsuzluk ve Boş Zaman Tutumlarına İlişkin Görüşlerinin ANOVA Testi Sonuçları

Boyutlar	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	Sd	F	P	Fark Bonferroni
Umutsuzluk	Gruplar arası	18,342	4,586	4	4,800	,001*	1 ile 3,4,5
	Grup içi	329,612	,955	345			
	Toplam	347,954		349			
Bilişsel	Gruplar arası	6,766	1,691	4	2,411	,049*	-
	Grup içi	242,008	,701	345			
	Toplam	248,774		349			
Duyuşsal	Gruplar arası	5,647	1,412	4	2,096	,081	
	Grup içi	232,368	,674	345			
	Toplam	238,015		349			
Davranışsal	Gruplar arası	5,129	1,282	4	2,185	,070	
	Grup içi	202,441	,587	345			
	Toplam	207,57		349			
Boş Zaman Toplam	Gruplar arası	5,404	1,351	4	2,541	,040*	-
	Grup içi	183,408	,532	345			
	Toplam	188,812		349			

*: $p < 0,05$

Tablo 5’te görüldüğü gibi *yaş* değişkenine göre katılımcıların umutsuzluk ve boş zaman tutumlarına ilişkin görüşleri arasında Umutsuzluk Ölçeği’nde ayrıca *bilişsel* boyut ve *boş zaman* toplamında anlamlı

fark saptanmıştır ($p < 0,05$). Bulunan anlamlı farkın kaynağına ilişkin yapılan Bonferroni Testi sonucuna göre, Umutsuzluk Ölçeği'nde farkın kaynağı yaşı 26 ve düşük olanlar ile yaşı 34-40 arası, 41-47 arası, 48 ve üzeri yaşta olanlar arasındadır. Grupların aritmetik ortalamaları incelendiğinde katılımcıların yaşı yükseldikçe umutsuzluk algıları da artmaktadır. Buna göre katılımcıların yaşı arttıkça daha fazla umutsuzluk yaşadıkları söylenebilir. Bilişsel boyutta ve boş zaman toplamında ise her ne kadar ANOVA sonucunda anlamlı fark saptansa da yapılan Bonferroni çoklu analiz sonucunda gruplar arasında herhangi bir anlamlı fark saptanmamıştır. Bu durumda yaş değişkenine göre katılımcıların boş zaman tutumları anlamlı olarak farklılaşmamaktadır.

Tablo 6. Katılımcıların Umutsuzluk ve Boş Zaman Tutumları Arasındaki Korelasyon Durumları

	Umutsuzluk	Bilişsel	Duyuşsal	Davranışsal	Boş Zaman T	
Umutsuzluk	Pearson Correlation	1	-,026	,005	-,018	-,014
	Sig. (2-tailed)		,633	,925	,731	,789
	N	350	350	350	350	350
Bilişsel	Pearson Correlation	-,026	1	,895**	,562**	,914**
	Sig. (2-tailed)	,633		,000	,000	,000
	N	350	350	350	350	350
Duyuşsal	Pearson Correlation	,005	,895**	1	,707**	,964**
	Sig. (2-tailed)	,925	,000		,000	,000
	N	350	350	350	350	350
Davranışsal	Pearson Correlation	-,018	,562**	,707**	1	,829**
	Sig. (2-tailed)	,731	,000	,000		,000
	N	350	350	350	350	350
Boş Zaman Toplam	Pearson Correlation	-,014	,914**	,964**	,829**	1
	Sig. (2-tailed)	,789	,000	,000	,000	
	N	350	350	350	350	350

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Tablo 6'da görüldüğü gibi Umutsuzluk Ölçeği ile boş zaman tutumları arasında negatif yönde, düşük düzeyde ve anlamlı olmayan bir ilişki ($r = -,014$) saptanmıştır. Buna göre katılımcıların umutsuzluk düzeyleri ile boş zaman tutumları arasında negatif bir ilişki vardır ancak bu ilişki istatistiksel olarak anlamlı değildir. Bu durumda katılımcıların boş zaman tutumları arttıkça umutsuzlukları düşmektedir.

Boş Zaman Tutum Ölçeği'nin boyutları arasında *bilişsel* boyut ile *duyuşsal* boyut arasında pozitif yönde, yüksek düzeyde, anlamlı ilişki ($,895$); *bilişsel* boyut ile *davranışsal* boyut arasında pozitif yönde, orta düzeyde, anlamlı ilişki ($,562$); *bilişsel* boyut ile ölçek toplamı arasında pozitif yönde, yüksek düzeyde, anlamlı ilişki ($,914$) saptanmıştır. Bu durumda katılımcıların boş zamana yönelik bilişsel tutumları arttıkça duyuşsal, davranışsal ve boş zamana yönelik tutumları da anlamlı olarak artmaktadır.

Boş Zaman Tutum Ölçeği'nin *duyuşsal* boyutu ile bilişsel boyutu arasında pozitif yönde, yüksek düzeyde, anlamlı ilişki ($,895$); *duyuşsal* boyut ile davranışsal boyut arasında pozitif yönde, yüksek düzeyde, anlamlı ilişki ($,707$); *duyuşsal* boyut ile ölçek toplamı arasında pozitif yönde, yüksek düzeyde, anlamlı ilişki ($,964$) saptanmıştır. Bu durumda katılımcıların boş zamana yönelik duyuşsal tutumları arttıkça bilişsel, davranışsal ve boş zamana yönelik tutumları da anlamlı olarak artmaktadır.

Boş Zaman Tutum Ölçeği'nin *davranışsal* boyutu ile bilişsel boyutu arasında pozitif yönde, orta düzeyde, anlamlı ilişki ($,562$); *davranışsal* boyut ile duyuşsal boyut arasında pozitif yönde, yüksek düzeyde, anlamlı ilişki ($,707$); *davranışsal* boyut ile ölçek toplamı arasında pozitif yönde, yüksek düzeyde, anlamlı ilişki ($,829$) saptanmıştır. Bu durumda katılımcıların boş zamana yönelik davranışsal tutumları arttıkça bilişsel, duyuşsal ve boş zamana yönelik tutumları da anlamlı olarak artmaktadır.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırma Düzce Emniyet Müdürlüğü personelinin boş zaman tutumlarının ve umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi ile ilgili yapılan ankete katılanların boş zaman faaliyetleri ve umutsuzluk düzeylerini etkileyen faktörlerin neler olduğuna dair bir araştırma özelliğindedir. Araştırma sonucunda

ulaşılan sonuçlar yorumlanarak değerlendirilmiştir. Daha sonra ise bu sonuçlar alandaki diğer ilgili araştırmaların bulgularıyla karşılaştırılarak bir tartişma yapılmıştır.

Araştırmaya katılan emniyet personelinin umutsuzluk ölçeğinin maddelerine verdikleri cevapların ortalaması ($\bar{X}=0,32$) olarak tespit edilmiştir. Buna göre katılımcıların algılarına göre umutsuzluk düzeyleri dūřüktür. Bu durumda araştırma kapsamında anket uygulanan emniyet personelinin umutsuzluk yaşama düzeylerinin dūřük olduğunu söylemek mümkündür. Umutsuzluk Ölçeęi'ndeki maddeler dikkate alındığında; emniyet personeli geleceğe umut ve coşku ile bakıyor, yapmayı en çok istediği şeyleri gerçekleştirmek için yeterli zamanı olduğunu düşünüyor, çok önemli konularda ileride başarılı olacağını umuyor, dünya nimetlerinden sıradan bir insandan daha çok yararlandığını düşünüyor, geğmiş deneyimlerinin onları geleceğe iyi hazırladığını düşünüyor, gerçekten özlediği şeylere kavuşabileceğini umuyor, gelecekte şimdiki zamana oranla daha mutlu olacağını umuyor, geleceğe büyük inancı var ve kötü günlerden çok iyi günlerin geleceğini bekliyor. Bu durumda emniyet personelinin gelecekten umutlu olması, önemli ve istedik bir durumdur. Emniyet personelinin umutsuzluk düzeylerinin dūřük olması yani gelecekten ve hayattan umutlu olmaları, içinde buldukları şartların onları tatmin ettiğini göstermektedir. Bu bakımdan emniyet personelinin maddi, manevi, sosyo-ekonomik durumlarının onları umutlu ettiğini söylemek mümkündür.

Araştırmaya katılan emniyet personelinin *cinsiyet* değişkenine göre algıları arasında Umutsuzluk Ölçeği'nde anlamlı fark bulunmuştur ($p<0,05$). Aritmetik ortalamalar dikkate alındığında Umutsuzluk Ölçeği'nde erkek katılımcıların ortalamalarının ($\bar{X} = 2,07$) kadın katılımcılardan ($\bar{X} = 1,51$) anlamlı olarak daha yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre erkek katılımcılar kadınlara göre daha fazla umutsuzluk taşımaktadırlar. Literatürde de bu araştırmanın bulgularına paralel sonuçların olduğu görülmektedir. Nitekim Kodan, (2013) cinsiyet değişkenine göre umutsuzluğa ait puan ortalamaları arasında erkekler lehine anlamlı bir farklılaşma bulmuştur (Kodan, 2013). şahin'in (2009) yaptığı bir çalışmada cinsiyet değişkenine göre erkek öğrencilerin umutsuzluk düzeylerinin kızlardan daha fazla olduğu bulunmuştur. Özben ve Argun'un (2003) öğretmenler üzerine yaptığı çalışmada da cinsiyet değişkenine göre erkeklerin umutsuzluk düzeyleri kadınlara oranla anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur (Özben ve Argün, 20003). Ceyhan, (2004) tarafından öğretmen adayları üzerinde yapılan bir araştırma sonucuna göre de erkeklerin kadınlara göre daha yüksek umutsuzluk düzeyine sahip oldukları tespit edilmiştir (Ceyhan, 2004). Özer ve diğer., (2006) tarafından hastalar üzerine yapılan bir araştırmada erkek hastaların umutsuzluk düzeyi daha yüksektir (Özer ve diğer., 2006). Karataş ve Gökçakan (2005), lise öğrencileri ile gerçekleştirdiği araştırmada erkek öğrencilerin kız öğrencilerine göre umutsuzluk puanlarının daha yüksek olduğunu belirtmektedirler (Karataş ve Gökçakan, 2005). Yıldırım, (2015), tarafından yapılan araştırmada da erkek öğretmenlerin, kadın öğretmenlere göre daha fazla umutsuzluk düzeyine sahip olduğu saptanmıştır (Yıldırım, 2015). Çelikel ve Erkorkmaz'ın (2008) araştırma bulgularına göre de erkek öğrencilerde umutsuzluk düzeyinin daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir (Çelikel ve Erkorkmaz, 2008). Bu araştırmanın bulguları da yukarıdaki araştırma bulgu ve sonuçlarına paralellik göstermektedir. Bu durumda erkeklerin daha yüksek düzeyde umutsuzluk yaşadığı söylenebilir. Bu durumun sebebi erkeklerin ev idaresinden sorumlu olması, ekonomik yükü taşıması, aile ve çocukların gelecekleri konusunda kaygı taşımasından kaynaklanıyor olabilir.

Yař değişkenine göre katılımcıların görüşleri arasında Umutsuzluk Ölçeęi'nde anlamlı fark saptanmıştır ($p<0,05$). Bulunan anlamlı farkın kaynağına ilişkin yapılan Bonferroni testi sonucuna göre, Umutsuzluk Ölçeęi'nde farkın kaynağı yaşı 26 ve dūřük olanlar ile yaşı 34-40 arası, 41-47 arası, 48 ve üzeri yaşta olanlar arasındadır. Grupların aritmetik ortalamaları incelendiğinde katılımcıların yaşı yükseldikçe umutsuzluk algıları da artmaktadır. Buna göre katılımcıların yaşı arttıkça daha fazla umutsuzluk yaşadıkları söylenebilir. Özben ve Argun' un (2003) öğretmenler üzerine yaptığı çalışmada da yař ilerledikçe öğretmenlerin umutsuzluk puanları yükselmektedir (Özben ve Argün, 20003). Yıldırım, (2015) tarafından gerçekleştirilen araştırmada da benzer şekilde yaşı ilerleyen öğretmenlerin daha fazla umutsuzluk düzeyine sahip olduğu saptanmıştır (Yıldırım, 2015). Bu durum, yaşı nispeten dūřük olan emniyet personelinin hayat yükünün, aile mesuliyetinin ve çocukların eğitim vb durumlarının yüklediği sorumlulukların az oluşundan kaynaklanmış olabilir. Yaşı ilerleyen emniyet personelinin hayattan beklentilerini karşılayamamaktan kaynaklanan hayal kırıklığı vb durumların umutsuzluğa neden olduğunu söylemek mümkündür.

Araştırmaya katılan emniyet personelinin boş zaman tutum ölçeğinin maddelerine verdikleri cevapların ortalaması *bilişsel boyut* için ($\bar{X}=3,93$); *duyuşsal boyut* için ($\bar{X}=3,78$); *davranışsal boyut* için ($\bar{X}=3,41$); ve ölçeğin toplamında ise ($\bar{X}=3,70$) olarak tespit edilmiştir. Buna göre katılımcılar Boş Zaman Tutum Ölçeği'ne en yüksek *bilişsel* boyutta, daha sonra *duyuşsal* ve en düşük ise *davranışsal* boyutta katılmaktadırlar. Ölçek toplamında ise katılımcıların boş zaman tutumları yüksek düzeydedir. Ölçeğin maddeleri dikkate alındığında emniyet personeli bilişsel boyutta “*boş zaman aktiviteleri ile meşgul olmak zamanı akıllıca kullanmak olduğunu, boş zaman aktivitelerinin bireyler ve toplum için faydalı olduğunu, insanların çoğunlukla arkadaşlık ilişkilerini boş zamanlarında geliştirdiğini, boş zaman aktiviteleri sağlığa katkı sağladığını, boş zaman aktivitelerinin mutluluğu artırdığını, boş zamanın çalışma verimini artırdığını, boş zaman aktivitelerinin enerjisi yenilemeye yardımcı olduğunu, boş zaman aktivitelerinin kişisel gelişim için bir araç olduğunu, boş zaman aktivitelerinin bireylerin rahatlamasına yardımcı olduğunu, insanların boş zaman aktivitelerine ihtiyaç duyduğunu, boş zaman aktivitelerinin sosyal ilişkiler için iyi bir fırsat olduğunu, boş zaman aktivitelerinin önemli olduğunu*” düşünmektedirler. Buna göre emniyet personeli bilişsel olarak boş zamanlarını etkili bir şekilde değerlendirmeye yönelik yüksek düzeyde algı taşımaktadırlar. Benzer şekilde duyuşsal boyutta emniyet personeli “*boş zaman aktiviteleri ile meşgul olduğunda zaman çok çabuk geçtiğini düşünüyor, boş zaman aktiviteleri onlara keyif vermektedir, boş zaman aktivitelerine değer veriyorlar, boş zaman aktiviteleri onlara zevkli deneyimler sağlamaktadır, boş zamanın iyi olduğunu hissediyorlar, boş zaman aktiviteleri ile meşgul olmaktan hoşlanıyorlar, boş zaman aktivitelerini canlandırıcı olarak düşünüyorlar, boş zaman aktiviteleri ile sık sık meşgul olmanın uygun olduğunu düşünüyorlar, boş zaman aktiviteleri için harcadığı zamanın boşa geçmediğini hissediyorlar, boş zaman aktivitelerinden hoşlanıyorlar.* Buna göre emniyet personeli duyuşsal olarak boş zamanlarını etkili bir şekilde değerlendirmeye yönelik yüksek düzeyde algı taşımaktadırlar. Yine davranışsal boyutta emniyet personeli “*boş zaman aktivitelerine sık sık katılmakta, imkan olsa boş zaman aktiviteleri için harcadığı zaman miktarını artırmak istemekte, gelir durumu müsaade ettiği ölçüde boş zaman aktivitelerinde kullanmak üzere araç- gereç satın almayı düşünmekte, zaman ve para yetse daha yeni boş zaman aktivitelerine katılmayı düşünmekte, boş zaman aktivitelerinde daha yeterli olabilmek için önemli derecede zaman ve efor harcamakta, seçme şansı olsa boş zaman ihtiyaçlarını karşılayan bir şehir ya da çevrede yaşamayı istemekte, plansız bile olsa bazı boş zaman aktivitelerine katılmakta, boş zaman aktivitelerini daha iyi yapabilmek için bir seminer ya da kursa katılmayı düşünmekte, boş zaman aktiviteleri ile meşgul olmak için boş zamanın artması gerektiğini düşünmekte, meşgulken bile boş zaman aktivitelerine katılmakta, boş zaman aktivitelerine yönelik eğitim ve ön hazırlık için zaman harcamakta, diğer aktiviteler arasında boş zamanıma yüksek öncelik tanımaktadırlar.* Buna göre emniyet personeli davranışsal olarak boş zamanlarını etkili bir şekilde değerlendirmeye yönelik yüksek düzeyde algı taşımaktadırlar. Bu durumda emniyet personelinin boş zamanlarını etkili değerlendirme konusunda yüksek düzeyde bir isteğinin olduğunu söylemek mümkündür. Alandaki diğer bazı araştırma bulguları da bu araştırmanın bulgularına benzer şekilde sonuçlar ortaya koymaktadırlar. Nitekim Yeniçeri ve diğer., (2002) çalışmalarında memurların boş zamanlarını iyi bir biçimde değerlendirme arzusunda olduklarını ortaya koymuşlardır (Yeniçeri ve diğer., 2002). Ekici ve diğer., (2010) Muğla İl Emniyet Müdürlüğü'nde görev yapan personelin yeterli boş zamana sahip olduklarını, genel olarak boş zamanı değerlendirmenin önemini ve kişiye olan katkılarının farkında olduklarını ortaya koymuşlardır (Ekici ve diğer., 2010). Ayan (2009) tarafından yapılan araştırmanın sonucunda Sakarya il merkezinde görev yapan polis memurlarının yeterli serbest zamanlarının olmadığı, çalışma saatlerinin düzensizliği ve fazlalığı, polislik mesleğinin yorucu ve stresli olduğu ayrıca rekreatif faaliyetlere katılan polis memurlarının çalışma verimlerinin arttığı tespit edilmiştir (Ayan, 2009). Metin'in (2016) çalışmasında polis memurlarının iş yoğunluğu ve çalışma sistemlerinden dolayı serbest zamanlarını değerlendirmede sıkıntı yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır (Metin, 2016). Kandazgelen ve Hüner, (2006) beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin serbest zamanlarını nasıl ve ne şekilde değerlendirdiklerini ortaya koymayı amaçladığı araştırmada beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin serbest zaman bulamama ve ekonomik yetersizlik nedeni ile yeteri kadar etkinliklere katılmadıklarını ortaya koymuşlardır (Kandazgelen ve Hüner, 2006). Çınar ve Karakuş, (2007) üniversite öğrencilerinin beden eğitimi dersi sayesinde kazandığı alışkanlıkları boş zamanlarında değerlendirme ve yaşama aktarma konusunda olumlu katkılar sağladığını ortaya koymuşlardır (Çınar ve Karakuş, 2007). Tezcan'ın (2007) yaptığı çalışmaya göre sosyal etkinliklerde bulunan veya spor yapan birey kendini daha iyi hissedeceğinden bu durum çalışma

performansını olumlu yönde etkileyeceğini ve bunun da işletmenin performansını artıracığını ortaya koymaktadır (Tezcan, 2007). Zorba'nın (2001) araştırmasına göre Muğla ilinde çalışan kamu personelinin boş zaman değerlendirmeye yönelik tesis ve imkanı olmadığı, çalışanların ise kendilerine ait boş zamana ve rekreatif etkinliklere ihtiyaç duydukları ortaya konulmuştur (Zorba, 2001). Binarbaşı'nın (2006) araştırmasında da öğretmenler boş zaman etkinliklerinin bıraktığı etkiyi yüksek oranlarda dinlendirici, mutlu edici, rahatlatıcı ve can sıkıntılarından uzaklaştırıcı, sağlıklarına olumlu etki yaptığı şeklinde düşündükleri görülmektedir (Binarbaşı, 2006). Bu araştırma bulguları göz önünde bulundurulduğunda emniyet personelinin daha fazla boş zaman aktivitelerine katılma istediğinde olduklarını söylemek mümkündür. Polislik mesleğinin çalışma şartlarının ağırlığı ve çalışma saatlerinin fazlalığı göz önünde bulundurulduğunda emniyet personelinin iş stresini atmak ve rahatlamak amacıyla imkân dâhilinde daha fazla boş zaman aktivitelerine katılmak istedikleri anlaşılmaktadır.

Araştırmaya katılan emniyet personelinin *cinsiyet* değişkenine göre boş zaman tutumlarına ilişkin algıları arasında boş zaman ölçeğinin boyutlarında ve ölçek toplamında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$). Buna göre boş zaman tutumları bakımından emniyet personelinin cinsiyetine göre anlamlı olarak bir farklılaşma görülmemiştir. Alandaki bazı araştırma sonuçları da bu araştırmanın sonuçlarıyla paralel bir şekilde cinsiyet değişkeninin boş zaman aktivitelerine katılma bakımından anlamlı bir yordayıcı olmadığını ortaya koymaktadır. Nitekim Erenci, (2006) tarafından yapılan araştırmada serbest zaman etkinliklerine iştirak etme davranışının cinsiyete göre farklılık göstermediği ortaya konulmuştur (Erenci, 2006). Ayan, (2009) tarafından yapılan araştırmada hem erkek hem de kadın polis memurlarının daha fazla zamana sahip olarak boş zaman aktivitelerine katılmak istedikleri sonucuna ulaşılmıştır (Ayan, 2009). Pala'nın (2012) yaptığı araştırmada hem kadın hem de erkek beden eğitimi ve spor öğretmenleri boş zaman etkinliklerini "kesinlikle katılıyorum" düzeyinde mutlu edici bulmuşlardır (Pala, 2012). Bu bağlamda hem erkek hem de kadın emniyet personeli boş zamanlarını değerlendirme bakımından benzer algılara sahiptirler.

Yaş değişkenine göre katılımcıların boş zaman tutumlarına ilişkin görüşleri arasında *bilişsel* boyut ve *boş zaman* toplamında anlamlı fark saptanmıştır ($p< 0,05$). Bilişsel boyutta ve boş zaman toplamında ise her ne kadar ANOVA sonucunda anlamlı fark saptansa da yapılan Bonferroni çoklu analiz sonucunda gruplar arasında herhangi bir anlamlı fark saptanmamıştır. Bu durumda yaş değişkenine göre katılımcıların boş zaman tutumları anlamlı olarak farklılaşmamaktadır. Alandaki bazı araştırmalarda katılımcıların yaşının boş zaman aktivitelerine katılma bakımından anlamlı bir yordayıcı olmadığı saptanmıştır. Nitekim Erenci, (2006) tarafından yapılan araştırmada serbest zaman etkinliklerine iştirak etme davranışının yaşa göre farklılık göstermediği ortaya konulmuştur (Erenci, 2006). Yine benzer şekilde Ayan, (2009) tarafından yapılan araştırmada polis memurlarının tüm yaş aralıklarında büyük oranda daha az çalışarak daha fazla zamana sahip olarak boş zaman aktivitelerine katılmak istedikleri sonucuna ulaşılmıştır (Ayan, 2009). Bununla birlikte yaş değişkeninin katılımcıların boş zaman etkinliklerine katılma durumlarını etkilediğini ortaya koyan araştırmalar da vardır. Nitekim Pala, (2012) tarafından beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin boş zamanlarında tercih ettiği etkinliklerin araştırıldığı çalışmada genç öğretmenlerin daha fazla spor yaptıkları tespit edilmiştir (Pala, 2012). Yine Çelik, (2014) tarafından polis koleji öğrencileri üzerinde yapılan araştırmada yaşı küçük olanların boş zamanlarını daha etkili değerlendirme eğiliminde oldukları saptanmıştır (Çelik, 2014). Benzer şekilde Demir ve Demir'in (2006) araştırmasında da gençlerin yaşı büyük olanlara göre daha fazla fiziksel aktivite ve spor faaliyetlerine katıldığı ortaya konulmuştur.⁸¹ Bu araştırmada yaş değişkenine göre emniyet personelinin boş zaman tutumları anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir. Bu durumda her yaş grubundan emniyet personeli boş zamanlarını değerlendirme bakımından benzer tutumlara sahiptir. Polislik mesleğinin zor şartları ve yoğun mesaisi göz önünde bulundurulduğunda bu iş stresinden kurtulmak için her yaş grubundan katılımcılar boş zaman aktivitelerine katılma isteğinde oldukları söylenebilir.

Araştırmaya katılan emniyet personelinin algılarına göre umutsuzluk ölçeği ile boş zaman tutumları arasındaki korelasyonlar incelenmiştir. Buna göre Umutsuzluk Ölçeği ile boş zaman tutumları arasında negatif yönde, düşük düzeyde ve anlamlı olmayan bir ilişki ($r=-,014$) saptanmıştır. Buna göre katılımcıların umutsuzluk düzeyleri ile boş zaman tutumları arasında negatif bir ilişki vardır ancak bu ilişki istatistiksel olarak anlamlı değildir. Bu durumda katılımcıların boş zaman tutumları arttıkça umutsuzlukları düştüğünü söylemek mümkündür. Alandaki bazı araştırmalar, boş zaman aktivitelerine

katılmanın bireylerin umutsuzluk düzeylerini azalttığını ortaya koymuşlardır. Nitekim Kurar ve Baltacı, (2014) rekreasyonel etkinliklerin insanlara fizyolojik, psikolojik ve sosyal açıdan olumlu etkilerinin bulunduğunu, kişinin kendine olan güveni ve saygısını arttırdığını belirtmektedirler (Kurar ve Baltacı, 2014). Özdağ ve diğer., (2009) tarafından yapılan bir araştırmada katılımcılar boş zaman değerlendirme faaliyetlerinin vücutları üzerinde olumlu etkilerinin olduğunu, sıkıntı azaltıcı, dinlendirici, eğlendirici, sağlık verici, eğitici, mutluluk verici olduğunu belirtmişlerdir (Özdağ ve diğer., 2009). Turan ve diğer., (2017) tarafından yapılan çalışmada, spor yapan bireylerin umutsuzluk puanları ortalaması daha düşüktür (Turan ve diğer., 2017). Kırımoğlu'nun, (2010) çalışmasında, spor yapan bireylerin, spor yapmayan bireylerden daha umutlu oldukları saptanmıştır (Kırımoğlu, 2010). Bayoğlu ve Karagün, (2017) beden eğitimi ve spor yüksek okulunda okuyan öğrencilerin spor yapma yılı ile umutsuzluk puanlarını karşılaştırdığı çalışmanın sonucunda, sporu aktif bir şekilde devam etmeyen bireylerin umutsuzluk puanının daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir (Bayoğlu ve Karagün, 2017). Bu bakımdan boş zaman aktivitelerine katılmanın umutsuzluk düzeyini düşürdüğünü söylemek mümkündür. Bu bağlamda, emniyet personelinin boş zaman tutumları ve umutsuzluk algıları arasında negatif yönde bir ilişkinin olması bundan kaynaklanıyor olabilir. Bu ilişkinin düşük düzeyde olması ise başka yordayıcıların etkilerinin olduğunu göstermektedir.

5. SONUÇLAR

Araştırmaya katılan emniyet personelinin algılarına göre umutsuzluk düzeyleri düşüktür. Bu durumda araştırma kapsamında anket uygulanan emniyet personelinin umutsuzluk yaşama düzeylerinin düşük olduğunu sonucuna varılmıştır. Buna göre emniyet personelinin hayata ve geleceğe umutla baktıkları söylenebilir. Araştırmaya katılan emniyet personelinin umutsuzluk ölçeğinde *cinsiyet* değişkenine göre algıları arasında anlamlı fark bulunmuştur. Buna göre erkek katılımcılar kadınlara göre daha fazla umutsuzluk taşımaktadırlar. Araştırmaya katılan emniyet personelinin *yaş* değişkenine göre katılımcıların görüşleri arasında umutsuzluk ölçeğinde anlamlı fark saptanmıştır. Buna göre katılımcıların yaşı arttıkça daha fazla umutsuzluk yaşamaktadırlar. Katılımcılar boş zaman tutum ölçeğine en yüksek *bilişsel* boyutta, daha sonra *duyuşsal* ve en düşük ise *davranışsal* boyutta katılmaktadırlar. Araştırmaya katılan emniyet personelinin *cinsiyet, ikamet durumu, yaş, öğrenim durumu, gelir durumu, mesleki kıdem ve hastalık durumu* değişkenlerine göre boş zaman tutumlarına ilişkin algıları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Araştırmaya katılan emniyet personelinin algılarına göre umutsuzluk ölçeği ile boş zaman tutumları arasında negatif yönde, düşük düzeyde bir ilişki ($r=-,014$) saptanmıştır.

KAYNAKLAR

ABRAMSON L.Y., METALSKY G.I. and ALLOY, L.B., (1989), Hopelessness Depression: A Theory-Based Subtype of Depression. *Psychol Rev*, 96: 358-372.

AĞDUMAN F. (2014), Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Motivasyon ve Tatminlerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi SBE, 3-6

AYAN N. (2009), Sakarya Emniyet Müdürlüğü İl Merkezinde Görevli Polis Memurlarının Serbest Zaman Değerlendirme Alışkanlıklarının İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, SBE, S.12-15

BALTAŞ A. ve BALTAŞ Z. (1987), Başarılı ve Sağlıklı Olmak İçin Stres ve Başarma Yolları, 5.Baskı, Remzi Kitapevi, İstanbul, s.241

BAYOĞLU, S. ve KARAGÜN, E. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda Okuyan Öğrencilerde Umutsuzluk İncelemesi: Kocaeli Üniversitesi Örneği. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, (2017). Cilt: 6 Sayı: 2.

BİNARBAŞI, S. (2006), Kütahya İlinde İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıklarının Tespiti ve İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.

BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. (2007), Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı: İstatistik, Araştırma Deseni, SPSS Uygulamaları ve Yorum, Sekizinci Baskı, Pegem Yayınları, Ankara.

- ÇELİK, Z. (2014), Ankara Polis Koleji Öğrencilerinin Boş Zaman Aktivitelerine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- CEYHAN, A. (2004), Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Programına Devam Eden Öğretmen Adaylarının Umutsuzluk Düzeylerinin İncelenmesi. CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi, 4(1), 91-102.
- DEMİR, C., ve DEMİR, N. (2006), Bireylerin Boş Zaman Faaliyetlerine Katılmalarını Etkileyen Faktörler ile Cinsiyet Arasındaki İlişki: Lisans Öğrencilerine Yönelik Bir Uygulama. Ege Academic Review, 6(1), 36-48.
- EKİCİ, S., BAYRAKDAR, A., ve ODABAŞ, K. (2010), Emniyet Müdürlüğü Personelinin Boş Zamanları Değerlendirme Alışkanlıklarının Araştırılması. Journal of Physical Education and Sport Sciences, 12(1).
- ERENÇİ, T. (2006), Bir Üniversite Yerleşkesinde Rekreasyon İhtiyacı ve Planlanması (Umuttepe Örneği). Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli.
- KARAKÜÇÜK S., (2001), Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme, Dördüncü Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara.
- KARASAR, N., (1998), Bilimsel Araştırma Yöntemi, 8. Baskı, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- KARATAŞ, Z., GÖKÇAKAN, N. (2005), Lise Öğrencilerinin Umutsuzluk Duygularının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. VIII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, Bildiri Özetleri Kitapçığı, Marmara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İstanbul.
- KANDAZGELEN, N. ve HERGÜNER, G. (2006), Muğla Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Serbest Zamanlarını Değerlendirme Biçimlerinin İncelenmesi (Sakarya İli Örneği), 9. Spor Bilimleri Kongresi
- KIRIMOĞLU, H. (2010), Türkiye'deki Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu son Sınıf Öğrencilerinin İstihdam Sorunu Açısından Umutsuzluk Düzeylerinin İncelenmesi. Kastamonu Eğitim Dergisi, 18(1), 37-46.
- KODAN, S. (2013), Üniversite Öğrencilerinde Umutsuzluk ve Akılcı Olmayan İnanışlar Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi, 11 (2), 175-190.
- KURAR, İ., ve BALTACI, F. (2014), Halkın Boş Zaman Değerlendirme Alışkanlıkları: Alanya Örneği. International Journal of Science Culture and Sport, 2(Special Issue 2), 39-52.
- METİN, S. N. (2016), Emniyet Müdürlüğü'nde Çalışan Polis Memurlarının Serbest Zaman Değerlendirilmesinin Araştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Sakarya.
- ÖZBEN, Ş. ve ARGUN, Y. (2003). İlköğretim Öğretmenlerinin Umutsuzluk ve Tükenmişlik Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma. Ege Eğitim Dergisi, 1 (3), 36-48.
- ÖZDAĞ, S., YENİÇERİ, M., FİŞEKÇİOĞLU, İ. B., AKÇAKOYUN, F., ve KÜRKÇÜ, R. (2009), Devlet Memurlarının Boş Zaman Değerlendirme Eğilimleri, Antropometrik ve Fiziksel Uygunluk Seviyeleri. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (22), 307-323.
- ÖZER, F. G., BEYDAĞ, K. D., CENGİZ, Ş., ve KİPER, S. (2006), Hemodiyalize Giren Hastaların Umutsuzluk Düzeyleri. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, 4 (10), 123-136.
- ÖZTÜRK Ö. (2007), Kur'an Kursu Öğrencilerinde Depresyon Düzeyi Üzerine Bir Araştırma (Konya Örneği). Yüksek Lisans Tezi, Sayfa: 7-8, Konya.
- PALA, A. (2012), Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Boş Zaman Değerlendirme Alışkanlıklarının ve Mesleki Doyumlarının Tespiti ve İncelenmesi (İstanbul-Pendik Örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- SÜZER, M. (1997), Üniversite Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıkları (Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

TURAN, E. B., ARSLAN, E., ve YAMANER, G. (2017), Spor Bilimleri Fakültesinde Okuyan Öğrencilerin, Rekreatif Etkinliklere Katılıp Katılmama Durumlarına Göre Umutsuzluk Düzeyleri: Akdeniz Üniversitesi Örneği. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi,. Cilt: 10 Sayı: 54.

YILDIRIM, B. (2015), İlkokul Öğretmenlerinin Umutsuzluk Düzeyleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.

YENİÇERİ, M., COŞKUN, B., & ÖZKAN, H. (2011), Muğla il Merkezindeki Memurların Boş Zaman Değerlendirme Eğilimlerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma. Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi,. 1(7).

ZORBA, E. (2001), Kamu Personelinin Rekreatif Eğilimleri (Muğla İli Örneği). Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

ZORLU, E. (1973), Gençlik Lideri El Kitabı, GSB Yayını, Ankara.